

April 2019 - Skrevet av Frian Aarsnes og Mona Thowsen

Diskusjonsnotat om utvidet land-for-land rapportering som offentlig innkjøpskriterium for norske kommuner.

- Kjenner du noen som jobber med offentlige anskaffelser i norske kommuner? Eller noen som kan ha meninger om dette?
 - Utvidet land-for-land-rapportering kan brukes som et krav i norske kommuner for å likestille selskaper med og uten interne grenseoverskridende transaksjoner og for å bedre kontrollen med det offentliges ressurser og sikre mer kostnadseffektiv kontroll
 - Send dine kommentarer på diskusjonsnotatet til post@pwyp.no innen 20. mai 2019
-

Diskusjonsnotat om utvidet land-for-land rapportering¹ som offentlig innkjøpskriterium for norske kommuner.

Diskusjonsnotatet beskriver formålet med å bruke utvidet land-for-land-rapportering som et krav i offentlige anskaffelser. Hensikten er å sikre en bedre kontroll med det offentliges bruk av fellesskapets ressurser og likestille aktører som tilbyr sine tjenester.

PWYP Norge ønsker at diskusjonsnotatet skal brukes som et grunnlag for en dialog omkring hvordan kravet kan tas inn i norske kommuner.

PWYP Norge ønsker innspill på diskusjonsnotatet og inviterer til en 60-dagers kommentarperiode fra 3. april – 20. mai.

Når du svarer, forsøk å gjøre følgende:

1. Oppgi side og avsnitt som din kommentar relaterer seg til.
2. Gi en begrunnelse for kommentaren din
3. Foreslå en alternativ ordlyd der hvor det er relevant
4. Være tydelig og presis

Vi anbefaler at du leser hele diskusjonsnotatet før du sender inn kommentarene dine.

Send dine kommentarer til PWYP Norge innen 20. mai 2019.

Kommentarer sendes per epost til post@pwyp.no.

Merk eposten med «Diskusjonsnotat».

Utgitt av: Publish What You Pay Norge (PWYP Norge)

Publikasjonsår: 2019

Publikasjonssted: Oslo, Norge

ISBN 978-82-93212-85-0

Forfattere: Frian Aarsnes, statsautorisert revisor, styreleder i Publish What You Pay Norge, Mona Thowsen, generalsekretær i PWYP Norge

Finansiert av: NORAD

¹ An extended country-by-country reporting standard. A policy proposal to the EU: <http://www.publishwhatyoupay.no/nb/node/16412>

Innholdsfortegnelse

1 KORT INTRODUKSJON OM FORMÅLET MED UTVIDET LAND-FOR-LANDRAPPORTERING	4
2 HVA ER BEGRUNNELSEN FOR Å STILLE UTVIDET LAND-FOR-LAND RAPPORTERING SOM ET OFFENTLIG INNKJØPSKRAV?	5
3 HVA ER STATUS FOR UTVIDET LAND-FOR-LAND-RAPPORTERING I NORGE?	6
4 HVILKE KRAV KAN KOMMUNER STILLE OG HVILKE KRAV KAN KOMMUNER IKKE STILLE?	7
5 HVORDAN KUNNE UTVIDET LAND-FOR-LAND RAPPORTERING HINDRET DE SISTE SKANDALENE INNEN OFFENTLIGE ANSKAFFELSER?	8
6 HVORDAN FÅR KOMMUNENE TAK I DENNE INFORMASJONEN? HVOR FINNER DE TALLENE?	9
7 HVORDAN KAN KOMMUNENE FÅ VERIFISERT RAPPORTERINGEN?	10
8 HVA KAN KOMMUNENE OPPDAGE MED ET KRAV OM UTVIDET LAND FOR LAND RAPPORTERING?	10
9 HVOR MYE KOMPETANSE VIL DET KREVE I KOMMUNEN Å GJENNOMFØRE EN KONTROLL PÅ BAKGRUNN AV INFORMASJONEN I UTVIDET LAND-FOR-LAND RAPPORTERING?	11

1 Kort introduksjon om formålet med utvidet land-for-landrapportering

Oslo kommune handler årlig for rundt 26 milliarder kroner. Oslo kommune har innført nye seriøsitetsbestemmelser for å bruke sin innkjøpsmakt til å fremme et seriøst arbeidsliv med anstendige arbeidsforhold og rettferdig konkurranse mellom seriøse leverandører som tar samfunnsansvar på alvor. Hovedformålet med «Oslo-modellen» er å sette Oslo kommune i front i kampen for et seriøst og anstendig arbeidsliv². Dette viser hvor stor og viktig rolle en norsk kommune kan spille.

Utvidet land for land rapportering kan brukes til å likestille aktører informasjonsmessig. Selskaper med grenseoverskridende transaksjoner i sine forretningsmodeller, gir i dag mindre informasjon enn aktører uten grenseoverskridende informasjon, noe utvidet land for land rapportering vil rette opp i. I tillegg vil sannsynligvis de mest useriøse aktører ikke delta i anbudskonkurranser fordi de «verste» firmaene ikke vil ønske å rapportere nøkkeltall land-for-land og dermed bli informasjonsmessig likestilt med andre firma.

Formålet med utvidet land-for-land rapportering som krav i offentlige anskaffelser vil være at norske kommuner vil kunne:

1. sikre en bedre bruk av det offentlige ressurser,
2. sikre en bedre og mer kostnadseffektiv kontroll- og monitoreringsmekanisme,
3. sikre bedre risikovurdering som vil ha en disiplinerende virkning på selskaper som inngår kontrakter med norske kommuner,
4. sikre bedre risikovurdering, og dermed en mer målrettet og effektiv kontroll av kontrakter med selskaper med virksomhet i flere land, noe som vil redusere kontrollkostnadene kommunene har med ulike kontrakter, og
5. introdusere konkurransemessig likere vilkår mellom selskaper med og uten interne grenseoverskridende transaksjoner og dermed bidra til å likestille selskaper informasjonsmessig.

² <https://www.oslo.kommune.no/politikk-og-administrasjon/for-leverandorer-til-oslo-kommune/oslo modellen/#gref>

2 Hva er begrunnelsen for å stille Utvidet land-for-land rapportering som et offentlig innkjøpskrav?

Begrunnelsen for kravet er å likestille tilbydere med tilstedeværelse i flere land med norske selskaper.

Selskaper uten interne grenseoverskridende transaksjoner møter i dag en urettferdig skattekonkurranse mot globale selskaper som enkelt kan flytte rundt på overskudd. Det gjør at selskaper i Norge og andre land i dag har både en informasjonsulempe og en skatteulempe sammenlignet med multinasjonale selskaper. Informasjonsulempen inntreffer på grunn av at det ikke foreligger samme informasjon i det enkelte land for et multinasjonalt foretak som den informasjonen som foreligger for nasjonale foretak og selskapene kan dermed ikke sammenlignes. Eksempelvis vil fire enkeltstående foretak i fire ulike land gi mer informasjon enn et multinasjonalt foretak som er i de samme fire landene. Dette er direkte konkurransevridende da det multinasjonale foretaket ikke kan sammenlignes de enkeltstående foretakene. Skatteulempen skyldes at skattesystemet i et land er innrettet på å beskatte innenlandske selskaper, og er ikke innrettet på å sørge for at grenseoverskridende transaksjoner blir skattemessig likebehandlet med innenlandske transaksjoner. Dette er indirekte konkurransevridende på grunn av at den manglende skattebetalingen (merverdiavgift og overskuddsskatt) på grense-overskridende transaksjoner medfører ulikt nivå på prisingen som ikke skyldes reduserte kostnader eller økt effektivitet i det multinasjonale selskapet – kun en skatte-arbitrasje. Utvidet land-for-land rapportering vil bidra til å rette opp i informasjons-ulempene og likestille nasjonale og multinasjonale foretak. Skatteulempen må rettes opp i på statlig nivå siden det innebærer 3 mindre korreksjoner av landets skattelover for å skattemessig likestille selskaper med og uten interne grenseoverskridende transaksjoner.

Omgåelse av skatt og hemmeligholdet i denne forbindelsen benyttes ofte som et middel til å utkonkurrere andre selskaper i anbudskonkurranser ex ante, samtidig som kontantstrømmer kan tas ut gjennom konsernstrukturen ex post uten at det er lett kontrollerbart i den norske delen av selskapet.

Også tilsynelatende norske selskaper kan inngå i en konsernstruktur med utenlandske selskaper, og dermed gå under radaren for norske kommuner.

Så lenge multinasjonale selskaper slipper å opplyse om nøkkeltall land for land, så har innenlandske selskaper, som oppgir disse opplysningene i forbindelse med sin regnskapsrapportering til Brønnøysundregistrene, en konkurransemessig ulempe i forhold til multinasjonale selskaper. Gjenoppretting av lik konkurranse må bety at multinasjonale selskaper må oppgi de samme nøkkelopplysningene land for land som innenlandske selskaper opplyser om i sin regnskapsrapportering.

En utvidet land-for-land rapportering kan være et effektivt krav i offentlige anskaffelses- prosesser når private multinasjonale selskaper, og eller norske selskaper, byr på eller tilbyr tjenester for helsetjenester, barnehager eller eldreomsorg og liknende til en kommune, i et lengre tidsperspektiv.

I offentlige innkjøpsprosesser finansieres produktet eller tjenesten med offentlige midler, og det blir da vesentlig for det offentlige at tilbydere ikke kan tilby sine produkter eller tjenester i et åpent marked, uten å være åpne tilbake. Bare når disse selskapene er åpne har kommunene den informasjonen som trengs for å kontrollere at vilkår i forbindelse med inngåelse av kontrakter kan kontrolleres like enkelt for alle typer tilbydere. Uten slik åpenhet vil prinsippet om likebehandling av tilbydere ikke kunne gjennomføres i kontraktens løpetid.

Tilbydere må da fortrinnsvis både gi en utvidet land-for-land status i forbindelse med tilbudet og i etterkant rapportere utvidet land-for-land i tilknytning til sine publiserte årsregnskaper i løpet av kontraktens løpetid.

Kommuner er ulike og størrelsen på hva som ansees som store kontakter i en kommune vil derfor være ulik. Kravet må stå i forhold til størrelsen på anskaffelsen, og må stemme overens med den tjeneste som tilbys. Dette er opp til kommunene selv.

3 Hva er status for utvidet land-for-land-rapportering i Norge?

Utvidet land-for-land rapportering er innført i Norge, med et par mangler, i nasjonal lovgivning som et effektivt verktøy for å sikre innsyn i multinasjonale virksomheter og deres bruk av skatteparadiser innenfor utvinningsindustri og skogavvirkning. Regelverket kan enkelt utvides til andre multinasjonale foretak, men det forutsetter at regelverket får en utforming som gjør det egnet til å gi den informasjonen som er tiltenkt, inkludert informasjon om den delen av organisasjonsstrukturen som befinner seg i skatteparadiser.

Finansdepartementet tok i 2017 inn alle PWYP Norges krav om utvidet land-for-land-rapportering (investeringer, salgsinntekt, produksjonsvolum og kostnader) i forskriften om land-for-land-rapportering etter regnskapslovens § 3.

I nåværende forskrift er det §4, 3 ledd som kan gjøre at slik informasjon fremkommer også fra skatteparadiser. Paragrafen inneholder kravene i utvidet land-for-land rapportering, men styres av vilkår § 4, 2 ledd, som gjør at paragrafen ikke virker.

Paragraf § 4,2 styrer på hvilke vilkår utvidet land-for-land-opplysninger må gis. I dag er ordlyden slik: **“Når det er plikt til å gi opplysninger om betalinger til myndigheter** skal rapporten inneholde opplysninger om foretakets investeringer, salgsinntekt, produksjonsvolum og kostnader, fordelt på de enkelte land hvor foretaket driver virksomhet”. Dersom opplysningene fra tredjeland (skatteparadiser) skal fremkomme må ordlyden i § 4, 2 ledd hvor det står: **“Når det er plikt til å gi opplysninger om betalinger til myndigheter...”** endres til: **“Uavhengig av om det er plikt til å gi opplysninger om betalinger til myndigheter”**. Først da vil selskaper måtte oppgi informasjon fra alle land, inkludert skatteparadiser. Det er også vesentlig at eliminerings presenteres separat.

Poenget er at der det skal gis utvidere opplysninger må dette gis i tråd med årsregnskapet og uavhengig av materialitetsgrense, slik at bruk av tredjeland og potensiell uønsket skattetilpasning kan synliggjøres. De siste justeringene regner vi med at vil komme på plass om ikke lenge da det er en prioritering for Regjeringen å forebygge overskuddsflytting for å sikre skattegrunnlaget. At dette ikke er på plass allerede skyldes sannsynligvis at ikke alle partiene i regjeringsplattformen er klar over konsekvensene av utformingen av eksisterende forskrift, og at de opprinnelige partiene ikke ser rekkevidden av å anvende en (unødvendig) materialitetsgrense fra EU i land-for-land rapporteringen på den utvidede informasjonen som kommer fra regnskapet.

I Granavolden-plattformen som ble etablert i forbindelse utvidelsen av Regjeringen har Regjeringen tatt sikte på å³:

- Sikre skattegrunnlaget ved å unngå uthuling.

- Forebygge overskuddsflytting for å sikre skattegrunnlaget og være en pådriver internasjonalt for langsiktige og prinsippbaserte fellesløsninger mot skatteomgåelse.

PWYP Norge legger til grunn at regjeringen faktisk ønsker å gjøre dette, og et av de enkleste grepene regjeringen kan ta er å sørge for at Utvidet land-for-land rapportering blir effektiv og virksom også på tredjeland (støtteland, skatteparadiser etc.). Når utvidet land-for-land forskriften fungerer overfor tredjeland, er det fullt mulig å utvide denne til øvrige multinasjonale foretak. Årsaken til PWYP Norge ikke arbeider for at dette ikke allerede innføres for alle foretak er at dagens forskrift har de beskrevne mangler som det ikke er nødvendig å innføre for alle foretak.

Uavhengig av om dette er innført på landsbasis for alle foretak, så er det imidlertid mulig å innta dette i anbudsprosesser og kontraktskrav til foretak som signerer kontrakter med kommunene. Kommunene må da bare være klar over hvilke mangler som per i dag foreligger i forskriften, slik at utforming av krav til utvidet land-for-land rapportering eventuelt innføres som et innkjøpskriterium på det riktige grunnlaget. Det riktige grunnlaget er, i motsetning til dagens forskrift, å sørge for at det ikke foreligger en binding mellom hvorvidt det er betalt (over 800.000 i skatt) eller ikke for om det skal rapporteres utvidede nøkkeltall for alle land. Rapporteringen av nøkkeltall må gjøres for alle land.

4 Hvilke krav kan kommuner stille og hvilke krav kan kommuner ikke stille?

Mange kommuner har diskutert selskapers bruk av skatteparadiser. PWYP Norge har blitt spurt om en kommune ikke bare kan si at de ikke vil gi kontrakt til et selskap som bruker skatteparadiser og slik utelukke selskaper som benytter seg av skatteparadiser. En slik strategi er vanskelig av to grunner:

For det første vil en slik utelukkelse være i strid med nasjonal og europeisk lov. Den norske regjeringen har for eksempel gitt en kommentar på hvordan offentlige innkjøpere skal forholde seg til tjenesteleverandører med forbindelser til skatteparadiser.⁴ En registrering i et skatteparadis er ikke i seg selv ulovlig etter norsk lov. Hvis et selskap derimot er funnet skyldig i ulovligheter gjennom tilknytning til et skatteparadis, kan det være lov å bruke skjønn, da skatteparadisene ofte tilbyr å hjelpe bedrifter til å skjule skattbar inntekt eller formue.

En kommentar fra Statsministerens kontor viser som et eksempel på en virksomhets uaktsomhet som kan føre til slik ekskludering i regelverket til den danske kommentar- utgaven av anskaffelsesdirektivet hvor det er nevnt tilfeller som brudd på miljølover, bransjeregler, regnskapslovgivningen og skattelovgivningen, samt god forretningskikk. Imidlertid må forsømmelser være alvorlig. Det betyr at de må være avgjørende og relevant for den konkrete anskaffelsen, jf. forholdsmessighetsprinsippet.

For det andre, i et offentlig virksomhetsregister vil det sjelden være full informasjon om hele selskapsstrukturen. Oftest, som i Norge, kan man finne det nærmeste datterselskapet, mens selskaper

³ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/politisk-plattform/id2626036/>

⁴ https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/FAD/Vedlegg/Konkurransopolitikk/Fortolkningsuttalelse_avvisning_skatteparadis.pdf

i utlandet ikke vil være oppført. Det vil derfor være vilkårlig hvilke selskaper man vet om som benytter skatteparadiser. Det ville da ha blitt introdusert et tilfældighetsprinsipp innenfor innkjøpsområdet som kunne blitt utfordret rettslig.

Det er altså ikke en farbar vei.

Imidlertid åpner det norske anskaffelsesregelverket opp for at oppdragsgiver, i forbindelse med en anskaffelsesprosess, kan ta hensyn til andre hensyn enn de rent økonomiske. For eksempel åpner regelverket opp for at en oppdragsgiver kan stille etiske krav til leverandøren.

For eksempel, i henhold til Forskrift om offentlige anskaffelser (FOA) § 11.10 annet ledd bokstav d eller § 12.20 annet ledd bokstav d (tilsvarende bestemmelser), kan oppdragsgiver avvise leverandører som i sitt yrke har gjort seg skyldig i en alvorlig forseelse mot faglige og etiske standarder i en næringsgren. Spørsmålet er om en leverandør som er knyttet til et skatteparadis vil bli avvist i henhold til bestemmelsene. Som vi vet fra rettssaker, er det sjelden at spørsmålet om multinasjonale selskapers skatteunndragelse er brakt til retten, fordi for at det skal skje, må det være bevis for en slik oppførsel, enten fra politiets etterforskning eller gjennom innsikt i transaksjoner og informasjon i skatteparadis.

5 Hvordan kunne utvidet land-for-land rapportering hindret de siste skandalene innen offentlige anskaffelser?

Et utvidet land-for-land rapporteringskrav kan vise hvorvidt, og i hvilken grad, et selskap benytter seg av tredjeland (skatteparadiser) i sin konsernstruktur.

Dersom et selskap må oppgi åtte nøkkeltall, som skissert over, så vil det være mulig å se på inntekter, trekke fra kostnader og finne EBITDA. EBITDA (Earnings Before Interest, Tax and Depreciation & Amortization) er et standardisert regnskapstall tilsvarende som EBIT (Earnings Before Interest and Tax), men fordelen med EBITDA er at tallet ikke påvirkes av avskrivninger og forteller derfor om det reelle nettooverskuddet som et foretak har valgt å legge til et land gjennom de transaksjoner som er gjennomført i løpet av regnskapsåret.

Dette vil være verdifull informasjon for å vise hvilke bedrifter som har et ønske om, vilje til, og evne til, å bruke slike konstruksjoner, i tillegg til å vise nødvendig informasjon for å se hvordan den økonomiske verdien genereres og spres i selskapet.

Så lenge det er mulig å bruke hemmeligholdet som tilbys i skatteparadiser for å skjule transaksjoner og relevant forretningsinformasjon, så fungerer dette mot nødvendig åpenhet. Et krav om utvidet land-for-land rapporteringskrav i innkjøpssammenheng kan derfor være et viktig virkemiddel for å sikre det samme innsynet i samtlige tilbyderes organisasjon og finansielle organisering, uavhengig av om de er tilstede i ett, to eller flere land.

Som sagt så er det ikke en avvisningsgrunn å ha selskaper i skatteparadiser, men for kommunens oppfølging av, og kontroll av inngåtte kontrakter, vil det være en vesentlig forbedring i risikovurdering av en kontraktspartner ved inngåelsen av kontrakter og underveis i kontraktperioden, og en vesentlig forenkling i kontrolloppgavene for kommunen i oppfølging av kontrakten.

Utvidet land-for-land rapportering vil derfor kunne være et vesentlig innslag i kommunens system for oppfølging av inngåtte kontrakter og vil på grunn av at enkelte bedrifter ikke vil ønske å gi innsyn land for land i sin organisering også hindre at enkelte selskaper som ikke har gode intensjoner deltar i anbud.

Det viktigste ved introduksjon av et utvidet land-for-land rapporteringskrav er imidlertid at kravet er det samme overfor alle tilbydere. Det vil si at innenlandske og utenlandske tilbydere behandles likt. Utvidet land-for-land rapportering vil sørge for en likebehandling av selskaper og dermed bidra til mer lik konkurranse mellom selskaper. Det vil også i seg selv tilføre økt åpenhet og transparens i markedet og på sikt fjerne leverandører som ikke har gode intensjoner fra å delta i anbud.

6 Hvordan får kommunene tak i denne informasjonen? Hvor finner de tallene?

Et utvidet land-for-land rapporteringskrav kan vise hvorvidt, og i hvilken grad, et selskap benytter seg av tredjeland (skatteparadiser) i sin konsernstruktur.

Dersom et selskap må oppgi åtte nøkkeltall, som skissert over, så vil det være mulig å se på inntekter, trekke fra kostnader og finne EBITDA. EBITDA (Earnings Before Interest, Tax and Depreciation & Amortization) er et standardisert regnskapstall tilsvarende som EBIT (Earnings Before Interest and Tax), men fordelen med EBITDA er at tallet ikke påvirkes av avskrivninger og forteller derfor om det reelle nettooverskuddet som et foretak har valgt å legge til et land gjennom de transaksjoner som er gjennomført i løpet av regnskapsåret.

Dette vil være verdifull informasjon for å vise hvilke bedrifter som har et ønske om, vilje til, og evne til, å bruke slike konstruksjoner, i tillegg til å vise nødvendig informasjon for å se hvordan den økonomiske verdien genereres og spres i selskapet.

Så lenge det er mulig å bruke hemmeligholdet som tilbys i skatteparadiser for å skjule transaksjoner og relevant forretningsinformasjon, så fungerer dette mot nødvendig åpenhet. Et krav om utvidet land-for-land rapporteringskrav i innkjøpssammenheng kan derfor være et viktig virkemiddel for å sikre det samme innsynet i samtlige tilbyderes organisasjon og finansielle organisering, uavhengig av om de er tilstede i ett, to eller flere land.

Som sagt så er det ikke en avvisningsgrunn å ha selskaper i skatteparadiser, men for kommunens oppfølging av, og kontroll av inngåtte kontrakter, vil det være en vesentlig forbedring i risikovurdering av en kontraktspartner ved inngåelsen av kontrakter og underveis i kontraktperioden, og en vesentlig forenkling i kontrolloppgavene for kommunen i oppfølging av kontrakten.

Utvidet land-for-land rapportering vil derfor kunne være et vesentlig innslag i kommunens system for oppfølging av inngåtte kontrakter og vil på grunn av at enkelte bedrifter ikke vil ønske å gi innsyn land for land i sin organisering også hindre at enkelte selskaper som ikke har gode intensjoner deltar i anbud.

Det viktigste ved introduksjon av et utvidet land-for-land rapporteringskrav er imidlertid at kravet er det samme overfor alle tilbydere. Det vil si at innenlandske og utenlandske tilbydere behandles likt. Utvidet land-for-land rapportering vil sørge for en likebehandling av selskaper og dermed bidra til mer lik konkurranse mellom selskaper. Det vil også i seg selv tilføre økt åpenhet og transparens i markedet og på sikt fjerne leverandører som ikke har gode intensjoner fra å delta i anbud.

7 Hvordan kan kommunene få verifisert rapporteringen?

EBITDA og EBIT er de to eneste tallene i regnskapet som ikke kan påvirkes uten at det avsløres. Fordelen med EBITDA i forhold til EBIT er at EBITDA er ikke påvirket av avskrivninger av investeringer og er derfor et «korrekt» tall i forhold til årets inntjening/overskudd i et selskap eller et land. Det er derfor mulig å stole på EBITDA-data.

Uvanlige regnskapsposter vil normalt avsløres ved om det foreligger eliminerings på EBITDA-linjen, dvs. om eliminerings på inntekter ikke blir oppveid av eller mer enn oppveies av eliminerings på kostnader. Normalt skal EBITDA for de enkelte land oppsummeres til EBITDA på konsernnivå. Det er derfor enkelt å se gjennom EBITDA hvor et multinasjonalt konsern har plassert sitt driftsoverskudd/drifts-underskudd.

8 Hva kan kommunene oppdage med et krav om utvidet land for land rapportering?

Ved utvidet land-for-land rapportering er det vesentlig at selskapet oppgir kostnader eksklusive avskrivninger eller oppgir avskrivningenes andel av kostnader slik at kommunen kan regne ut korrekt EBITDA.

Inntekter minus kostnader ekskl. avskrivninger mv = EBITDA.

Inntekter minus kostnader inkl. avskrivninger mv pluss avskrivninger mv = EBITDA

Alle inntekter og kostnader over EBITDA-linjen er driftskostnader. Alle inntekter og kostnader under EBITDA er enten avskrivninger eller finansiering (renteinntekter, rentekostnader, valutaendringer etc).

Et forenklet eksempel kan gi følgende vurderinger basert på inntekter minus kostnader (=EBITDA) (kun ment som

illustrasjon på hva man kan gjøre med utvidet land-for-land rapportering. Kun to parametere anvendt og fremstillingen under er hverken fullstendig på hvert enkelt punkt, komplett eller tilpasset et totalt risikovurderingssystem):

1. Dersom EBITDA ikke inneholder eliminerings så vil summen av EBITDA for det enkelte land være lik EBITDA for konsernet. Dette er det normale og medfører at man kan gå videre på neste punkt i risikovurderingen uten røde flagg.
2. Dersom EBITDA inneholder eliminerings så vil summen av EBITDA avvike fra EBITDA for konsernet med elimineringen – identifiser om inntekter er større enn kostnader eller om kostnader er større enn inntekter (avvik medfører alltid et rødt flagg, dvs høyere risiko).
3. Dersom inntektselimerings er høyere enn kostnadselimerings så er noe av kostnadselimerings gjennomført i finanseringsseksjonen av regnskapet, og ved kontroll av kontraktsbestemmelser/regnskap så vil det være vesentlig å identifisere om det er foretatt rentebetaling eller tilsvarende finansieringsbetaling i selskapet som gir tjenester til kommunene som klassifiseres som driftsinntekter (ikke renteinntekter) i det motsvarende selskapet.
4. Dersom inntektselimerings er lavere enn kostnadselimerings så er noe av inntektselimerings gjennomført i finansseksjonen av regnskapet, og ved kontroll av kontraktsbestemmelser/regnskap så vil det være vesentlig å identifisere om det er foretatt kostnadsutbetalinger i selskapet som gir tjenester til kommunene som klassifiseres som finansinntekt i det motsvarende selskapet.

5. Dersom EBITDA er lav i forhold til inntekter (normalt 10-20%) så betyr det at selskapene i det motsatte landet har en aktivitet som innebærer betydelige kostnader og vil normalt inkludere ansatte. Dette vil støttes opp av om hvorvidt det er rapportert ansatte i landet eller ikke. Dersom antall ansatte i landet er lavt eller null, så vil selskapene i det aktuelle landet være gjennomstrømningsselskaper, dvs. at disse selskapene normalt vil være i såkalte "corporate havens", og forventningen er da at en vesentlig del av overskuddet overføres til tax havens (skatteparadiser). Lav EBITDA i motsvarende land vil sammen med lavt antall ansatte medføre at kommunen bør vurdere om transaksjonene overfor dette landet innebærer realitet, dvs. om transaksjonene skal ansees som en del av overskuddet i det norske selskapet helhetlig sett, og man bør samarbeide med skatteetaten for å få vurdert transaksjonenes holdbarhet (kostnader uten innhold bak).
6. Dersom EBITDA er høy i forhold til inntekter (70-90%), så står man normalt overfor et "tax haven" (skatteparadis), og det er grunnlag for å se om transaksjonene skal anses som en del av overskuddet i det norske selskapet helhetlig sett, og man bør samarbeide med skatteetaten for å få vurdert transaksjonenes holdbarhet (kostnader uten innhold bak).
7. Dersom EBITDA er lav i forhold til inntekter og det er mange ansatte i selskapet i det motsatte landet så det normalt være innhold bak kostnader som kommer derfra, og disse kan håndteres som normale konsernkostnader som kan sammenlignes mot andre selskaper og kontrolleres på vanlig måte for feilprising.
8. Dersom det dukker opp høy EBITDA i land som har et større antall ansatte så tyder det på at selskapet forsøker å skjule bruk av tredjeland ved å inkludere dem i et annet land ved å ta bort noen av elimineringene og flytte dem over i de enkelte landene. Det er grunnlag i denne sammenheng å innhente regnskapet for det aktuelle landet og se hvilke datterselskaper som er inkludert og se om rapportert land-for-land stemmer overens med EBITDA i selskapet i det landet.

Dette er bare eksempler på hvordan man kan utforme en god risikovurdering basert på bruk av utvidet land-for-land rapportering og dermed effektivisere kontrollinnsatsen mot de områdene som har størst sannsynlighet for å finne transaksjoner som ikke er ønskelige og som bør kontrolleres i detalj for å avdekke om det er innhold bak transaksjonene.

9 Hvor mye kompetanse vil det kreve i kommunen å gjennomføre en kontroll på bakgrunn av informasjonen i utvidet land-for-land rapportering?

Det er mulig, slik som i punktet ovenfor, å utforme en helhetlig risikotilnærming basert på utvidet land-for-land rapportering, slik at det er mulig å velge ut selskaper basert på rapportert informasjon og enkelt avdekke røde flagg (punkter som innebærer økt risiko). Røde flagg kan deretter følges opp av kommunens kontroll-avdelinger som kan inngå i multidisiplinære team med andre etater, inkludert skatteetaten. Den første risikoanalysen krever derfor ikke omfattende kompetanse i kommunen, men den etterfølgende kontrollaktiviteten krever nødvendigvis kompetanse. Fordelen med denne måten å gjøre det på, gjør imidlertid at kommunens kontrollinnsats kan målrettes mot områder som innebærer reell risiko, og ikke bare at et selskap har tredjeland i sin organisasjonsstruktur, men faktisk benytter disse aktivt. Det vil være kostnadsbesparende og effektivt.

Making Transparency Possible

PWYP Norge er den norske avdelingen i et globalt nettverk som består av rundt 800 organisasjoner fra omtrent 70 ressursrike land i verden. Vi arbeider for finansiell åpenhet i utvinningsindustrien slik at land kan mobilisere egenkapital for en bærekraftig utvikling.

Publish What You Pay Norway
Brugata 1
0186 Oslo
Norge

post@publishwhatyoupay.no
www.publishwhatyoupay.no

ISBN978-82-93212-85-0

Publish What You Pay Norge © 2019